

Återvätning av Älta mosse, etapp 1.

Bakgrund, syfte och mål med projektet i sin helhet – Se bilaga 2.

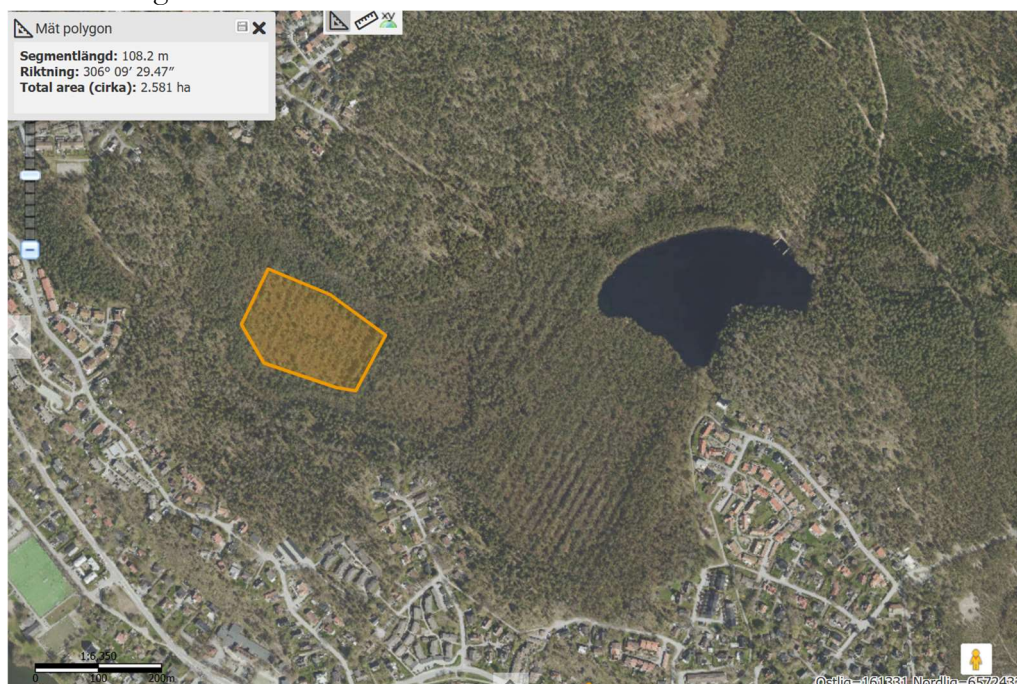
Åtgärderna är en del i att uppfylla de kommunala och nationella miljö och klimatmålen.

Bilden visar den del av Älta mosse som innefattas av etapp 1.

Fällning Enligt skötselplan ska Älta mosse vara av "vildmarkskaraktär". En mosse i vildmark, opåverkad av mänsklig hand, är en öppen mosse, bevuxen av tall i bryn och torrare delar. Varför inte mossen blir bevuxen beror på dess kemiska innehåll, näring samt för mycket vatten för att träd ska etableras och trivas. Varför vi i Älta mosse har en bevuxen mosse beror inte på att den skapat "vildmarkskaraktär" utan på grund av att dess hydrologiska störningar är så stora, att den är för torr. På grund av att mossen är dränerad och därför också att träd etablerat sig på ytan, blir mossens ytor med tiden allt torrare, pga vegetationen. Detta leder i sin tur till ytterligare etablering av träd, nästa steg löv. Tillsammans med ett varmare klimat kommer mossen inom en ganska snar framtid vara helt bevuxen av träd. En öppen mosse är en i regionen mycket ovanlig biotop och därför av största vikt att bevara. Många växter och djur är helt beroende av denna typ av biotop för bo och födoplat. Exempelvis vadarfågel och trollsländor.

De tallar som står kvar vid vandringslederna, står på höjda åsar och är troligen av ålder att de stått på platsen redan innan torvbrytningen. Dessa tallar har höga naturvärden kommer bevaras. Tall upp till cirka 70 års ålder fälls. Småtall och lövsly tas bort i sin helhet. På bilden ovan syns tydligt mossens ränder, samt utbredningen av träd. I mitten av ytan syns en av de väl nyttjade stigarna i området. Denna yta användes troligen under torvbrytningen som transportväg. Ytan som fälls har en storlek på ca 2,58 Ha. Exakt antal träd som fälls uppskattas inte, då anpassningar på plats görs, både efter markens förutsättningar, hydrologi och markvegetation.

Återställning av ytan

Då Älta mosse bär spår efter den historiska torvbrytningen, och då återställning av den aldrig skett, har heller inte återväxt av torv kunnat ske. I dalarna (dikesbotten/torvbrytningsbotten) växer där hydrologin är korrekt vitmossa. I många av dessa bottnar är det istället för mycket vatten och vitmossan orkar inte etablera sig. I åsarna/plintarna där brytningen inte gjordes är det istället helt torrt och där har risväxter som ljung och blåbär etablerats, samt tall och nu även inväxning av björk. När torv läggs torrlagd, som här, sker en nedbrytning av den, vilket ger ett negativt utsläpp av koldioxid. Efter fällning av träd fräses dessa ytor av och jämnas ut. Alltså att material från plintarna jämnas ut mot dikesbotten, för en generellt jämn markyta. Vattnet kommer då att i marken lägga sig på en jämn nivå, vilket gör att vi får en återväxt av torv (övre lager av vitmossa), samt att nedbrytningen av torv stannar upp. Fräsning sker med pontongrävare, som ger lågt tryck på marken. Ytan, inom den gröna ringen, fräses av och "ränderna" jämnas ut. Detta arbetssätt är en vedertagen och väl beprövad arbetsmetod inom den här typen av ytor. Samråd har skett i liknande miljöer med Statens fastighetsverk och Länsstyrelsen i Stockholm.

Byggväg

I kartan grön sträckning är byggväg. Denna leds in från Bäckalidsvägen, kommunal lekplats. Blandskogen bakom denna lekplats är en yta med blandskog av låg kvalitet (naturvärde och upplevelsevärde). Planer finns inom reservatets skötsel att göra åtgärder på denna plats för ökade värden.

Exakt dragning av byggväg sker på plats i samråd med reservatsförvaltaren. Samråd sker då för dragning och fällning av träd, av låga naturvärden och

byggvägen anpassas efter detta. Byggvägens bredd är ca 5 m. I diken eller där marken har extra låg bärighet, läggs byggplåtar eller stammar ut för att minska risken för markskador. Byggvägen ska användas för att transportera in maskin på området, samt för att transportera ut material i form av ris och fällda träd. Efter blandskogen kommer byggvägen gå i utkanten av den i framtiden, (steg 2) öppna torvmossen. De träd som fälls här är ändå planerade att fällas i nästa steg av torvmossens restaurering. Framförallt ungträd av tall utgör vegetationen.

Återställning av mark sker i samråd med reservatsförvaltaren. Allt material som använts under byggtiden tas bort, marken återställs.

Skydd och bevarande

Arbeten görs utanför häckningsperioden, under höst och vinter med förväntad start 2025. Entreprenör på plats är upphandlad med särskilda krav på arbeten i känslig miljö och maskinerna är anpassade för arbete i mark med låg bärighet.

I utredningen av projektet har det inte påträffats något som tyder på att Strålsjön skulle påverkas negativt av åtgärden. Dels då det ligger bryn emellan planerad åtgärd och sjön, och dels för att avrinningsområdet är relativt litet. Sjön och mossen lever i samspel idag, och kommer fortsätta med det även efter åtgärd. Sjöstrateg på Natur och stadsmiljöutveckling är involverad i projektet och löpande avstämning sker.

Där det lämpar sig att lämna träd och material som faunadepåer görs detta, för att gynna biologisk mångfald.

Befintliga leder och stigar kommer efter åtgärden att fortsatt vara kvar. Under byggtiden kommer vissa leder att stängas av, men då arbetena görs under höst och vinter, är inte området lika besökt som under andra halvan av året.

Ändrade naturvärden och upplevelsevärden

Åtgärden har en negativ inverkan på viss del av vegetation som finns på ytan idag. Risväxter som ljung och blåbär kommer missgynnas av åtgärden. Även tall och björk kommer missgynnas av detta, samt vissa skogslevande fåglar. Brynzonerna till mossen kommer vara kvar, så även blandskogen mellan mossen och bostadsområdena. Även kringliggande ytor utanför reservatet, Erstavik ger stora områden av denna biotop. Projektet syfte och mål är att återskapa och bevara den viktiga öppna mossen, vilken är mycket ovanlig i regionen och som på många håll hotas av igenväxning. De naturvärden som finns på platsen idag, som groddjur,

ugglor, våtmarkslevande insekter (trollsländor) och fladdermöss gynnas positivt av åtgärden.

Åtgärderna kommer ha en positiv inverkan på det fria friluftslivet, då upplevelsevärdet förväntas öka med åtgärden. Åtgärden skapar olika typer av biotoper och åtgärden syftar till att hålla mossen öppen, något som främjar friluftslivet och upplevd trygghet.

Kommande etapper

I projektbeskrivningen visas kommande etapper inom projektet. Denna ansökan rör enbart en etapp. Uppföljning och mätning av resultat (genom grundvattenmätning) kommer göras efter avslutad första etapp. Därefter söks ytterligare dispenser för kommande etapper.